

TURIZAM CRNE GORE komparativna analiza od 2019. do 2021. godine

Broj: 8/2022

Klas. br: 00-51-6/22-8

Datum: jul 2022. godine

Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavlјaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelrijama nacionalnih parlamenta i drugim srodnim službama.

Prihodi od turizma u Crnoj Gori u periodu od 2019. do prvog kvartala 2022. godine

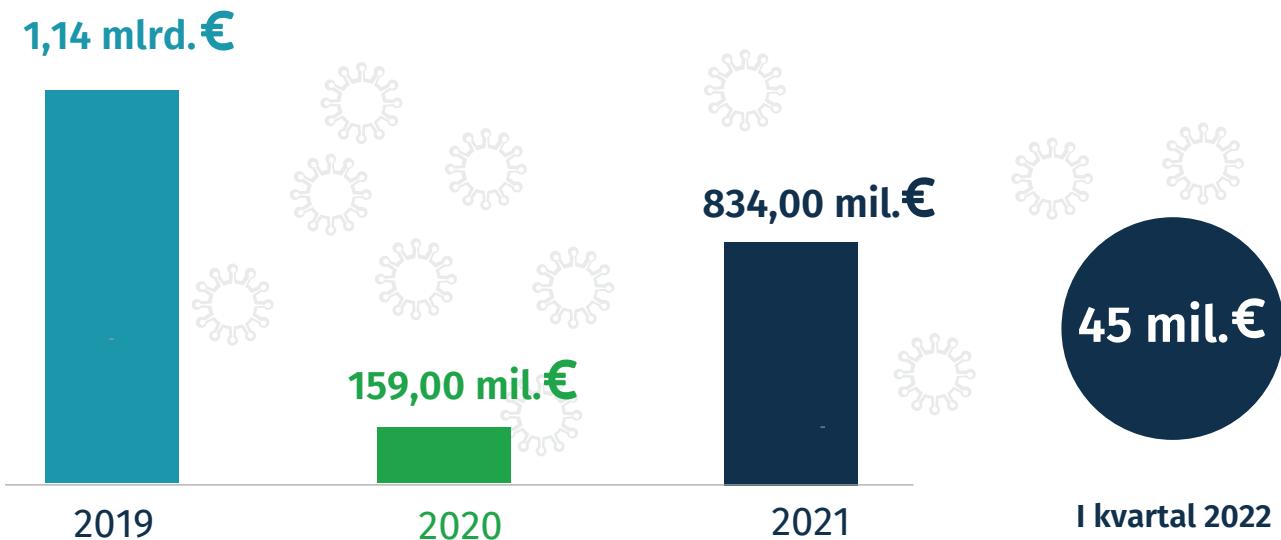
Turizam predstavlja stratešku privrednu granu crnogorske ekonomije. Do 2020. godine, koju karakteriše pojava pandemije COVID-19, u sektoru turizma je iz godine u godinu bilježeno povećanje broja turista i noćenja, investicija, i u konačnom ostvarenih prihoda.

Crna Gora je prepoznata kao zemlja bogata prirodnim raznolikostima na malom prostoru, zemlja kontrasta Sjevera i Juga, sa pet nacionalnih parkova, pet UNESCO zaštićenih dobara, šest parkova prirode, dva zaštićena morska područja, tri Ramsar područja i brojnim jezerima, sa bogatim kulturno-istorijskim i multikulturalnim nasljeđem, te autentičnom gastronomijom.

Geopolitička dešavanja sada predstavljaju jedan od najvećih rizika po domaću makrofinansijsku stabilnost i fiskalne performanse. Crnogorska ekonomija na početku 2022. ostvaruje povoljne rezultate, sa najavama još jedne uspješne turističke sezone, uprkos reperkusijama niže realizacije turističkih posjeta sa emitivnih tržišta Ruske Federacije i Ukrajine. Procjenjuje se da će se rat u Ukrajini primarno odraziti na crnogorski turizam, visoku inflaciju i dalje povećanje neizvjesnosti.¹

Crna Gora je u 2019. godini ostvarila prihode od turizma na nivou od 1,14 mlrd. eura. U 2020. godini navedeni prihodi su na znatno nižem nivou imajući u vidu da je navedenu godinu obilježila pojava pandemije COVID-19 što je ostavilo značajne posledice na sektor turizma. U 2021. godini ostvaren je oporavak ekonomske aktivnosti u sektoru turizma i ostvaren je prihod od 834,00 mil. eura. Ostvareni prihodi u prvom kvartalu 2022. godine su na nivou od 45 mil. eura.

Grafik 1 – trend prihoda od turizma od 2019. do 2021. godine i prvi kvartal 2022. godine

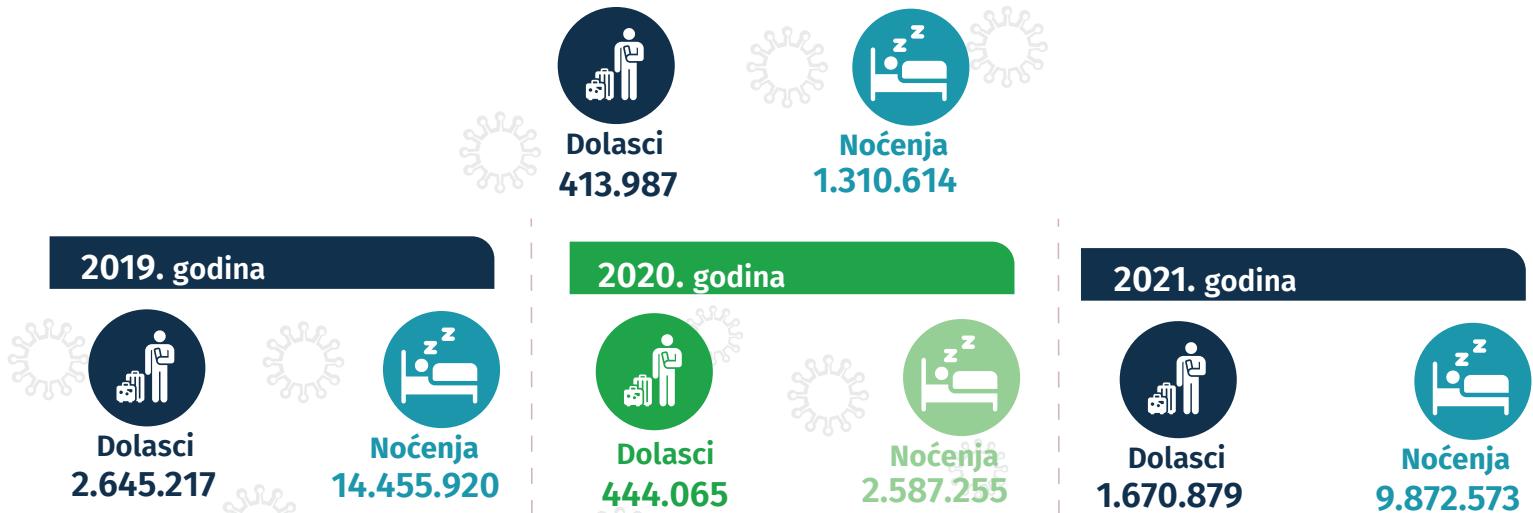
Ključni pokazatelji iz Izvještaja Svjetskog savjeta za putovanja i turizam (World Travel and Tourism Council - WTTC) za Crnu Goru, koji se odnose na 2019. godinu su sljedeći: ukupni (direktni i indirektni) doprinos sektora turizma i putovanja BDP-u iznosio je 30,9%, ukupni doprinos zaposlenosti bio je 31,9%, a učešće turizma u izvozu iznosilo je 52,6%. Ako se sagledaju podaci za period od 2009. do 2019. godine, može se konstatovati da je broj turista povećan za 119%, broj noćenja za 91%, a ukupno ostvareni prihodi za 92%. Statistike pokazuju i da se preko 90% turističkih posjeta realizuje u primorskoj regiji i uglavnom tokom kratkog ljetnjeg perioda (jun-septembar).²

1 Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period od 2022-2025. godine, usvojene 28. jula 2022. godine

2 Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022. do 2025. godine, mart 2022. godine; <https://www.gov.me/dokumenta/db71ea87-f50f-4aca-98ae-91d8af502816>

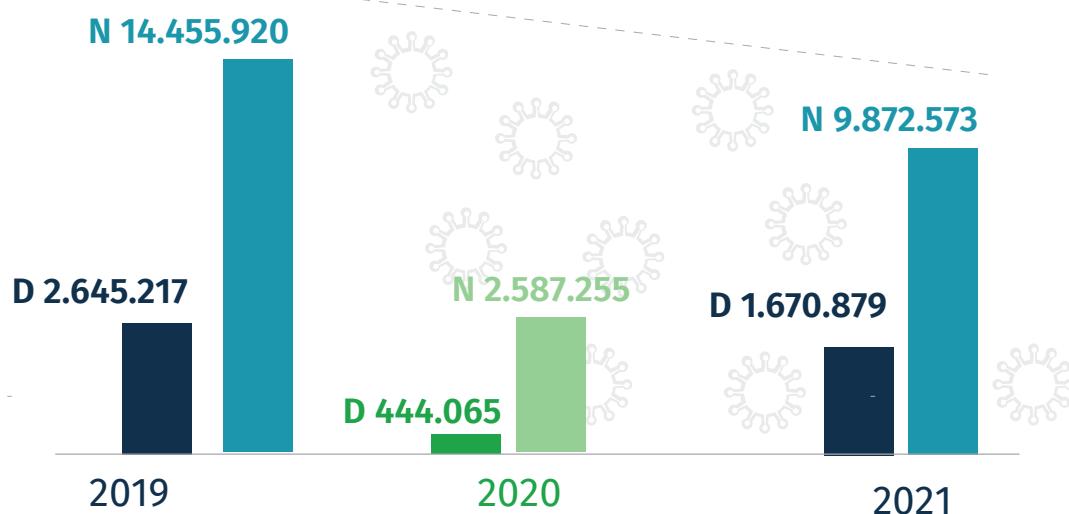
Dolasci i noćenja turista u Crnoj Gori u periodu od 2019. do 2021. godine i kolektivni smještaj januar - jun 2022. godine

do juna 2022. godine - samo kolektivni smještaj³

U Crnoj Gori u 2021. godini ostvareno je 1.670.879 dolazaka turista i 9.872.573 noćenja. Posmatrajući u odnosu na 2019. godinu, u 2021. godini ostvareno je 36,8% manje dolazaka i 31,7% manje noćenja turista. Ukoliko se posmatra u odnosu na 2020. godinu koja je bila pogodjena pandemijom korona virusa COVID – 19, u 2021. godini ostvareno je 276,3% vise dolazaka i 281,6% više noćenja turista. Može se konstatovati da je u 2021. godini zabilježen evidentan oporavak u sektoru turizma, ali da taj oporavak nije na nivou iz 2019. godine.

Grafik 2– trend dolazaka i noćenja turista u periodu od 2019. do 2021. godine

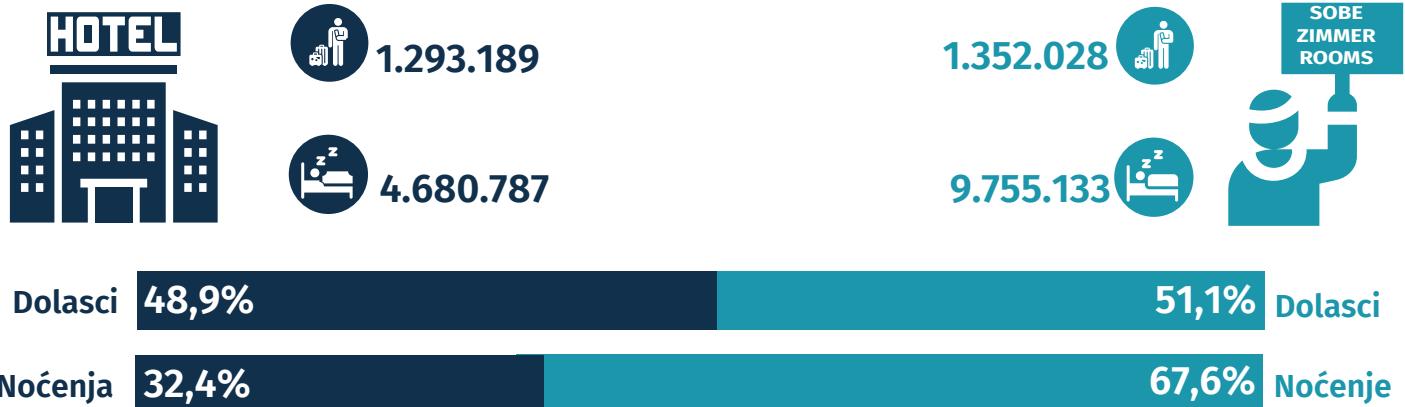
Broj noćenja ostvaren od strane domaćih i stranih turista u periodu od 2019. do 2021. godine:
 Od ukupnog broja noćenja u 2021. godini, 95,5% su ostvarili strani, a 4,5% ostvarili su domaći turisti.
 Od ukupnog broja noćenja u 2020. godini, 86,1% su ostvarili strani, a 13,9% ostvarili su domaći turisti.
 Od ukupnog broja noćenja, u 2019. godini 96,4% su ostvarili strani, a 3,6% ostvarili su domaći turisti.

³ U trenutku pripreme ove publikacije podaci za jun 2022. godine su posljednji zvanični podaci, jer se shodno metodologiji Uprave za statistiku Crne Gore Monstat-a, podaci za tekući mjesec objavljaju krajem narednog mjeseca; i koji se odnose samo na kolektivni smještaj, uz napomenu da će podaci o privatnom smještaju biti dostupni 2023. godine, shodno metodologiji publikovanja od strane Monstat-a.

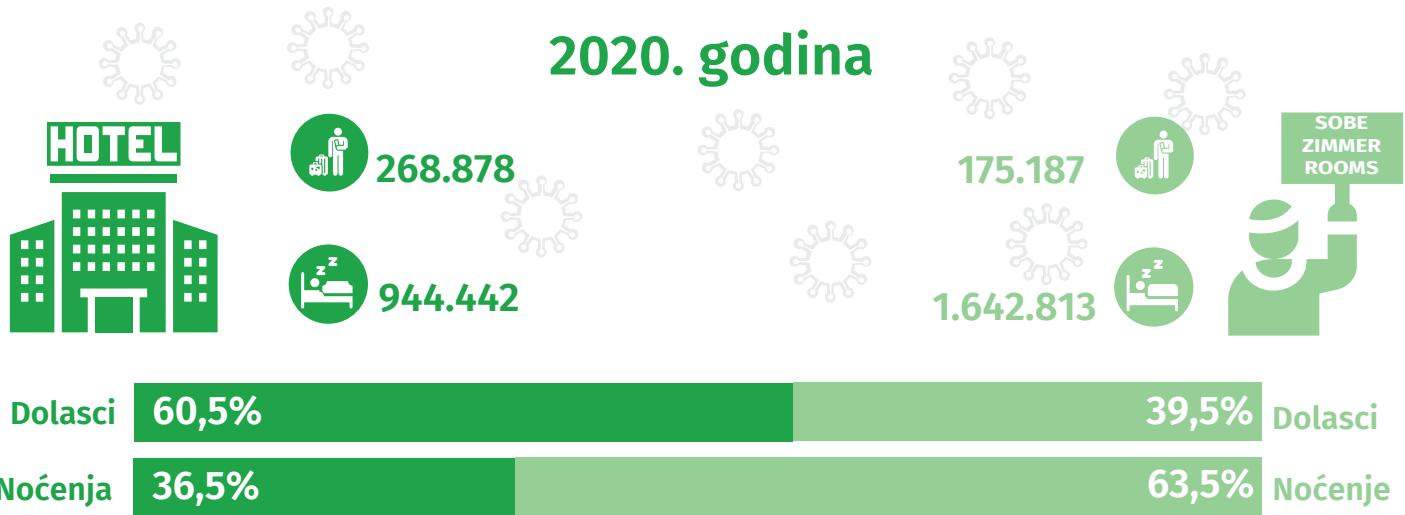
* Ukupni dolasci i noćenja turista obuhvataju dolaske i noćenja turista u kolektivnom i individualnom, odnosno tzv.“privatnom smještaju”. Podaci o turističkom prometu u kolektivnom smještaju objavljuju se na mjesecnom nivou, a direktni izvor podataka su objekti kolektivnog smještaja (sve vrste hotela, odmarališta, pansioni, moteli, turistička naselja, hosteli itd.). Podaci o turističkom prometu u individualnom, tzv.,“privatnom smještaju” smještaju objavljaju se na godišnjem nivou, a primarni izvori podataka su podaci Lokalnih turističkih organizacija shodno Zakonu o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019). Neregistrovni turisti nijesu predmet istraživanja.

Dolasci i noćenja turista kolektivni/individualni smještaj u periodu od 2019. do 2021. godine

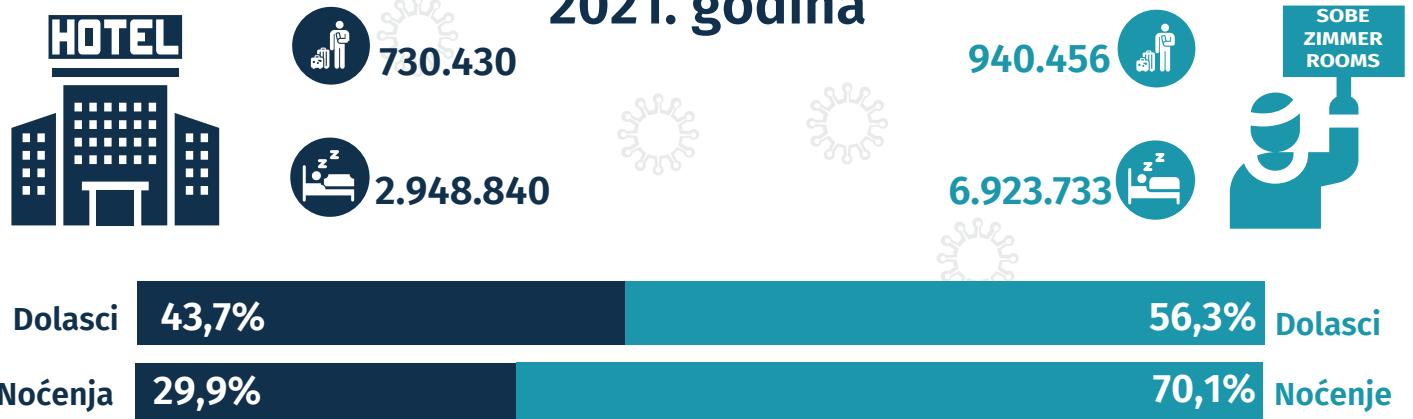
2019. godina

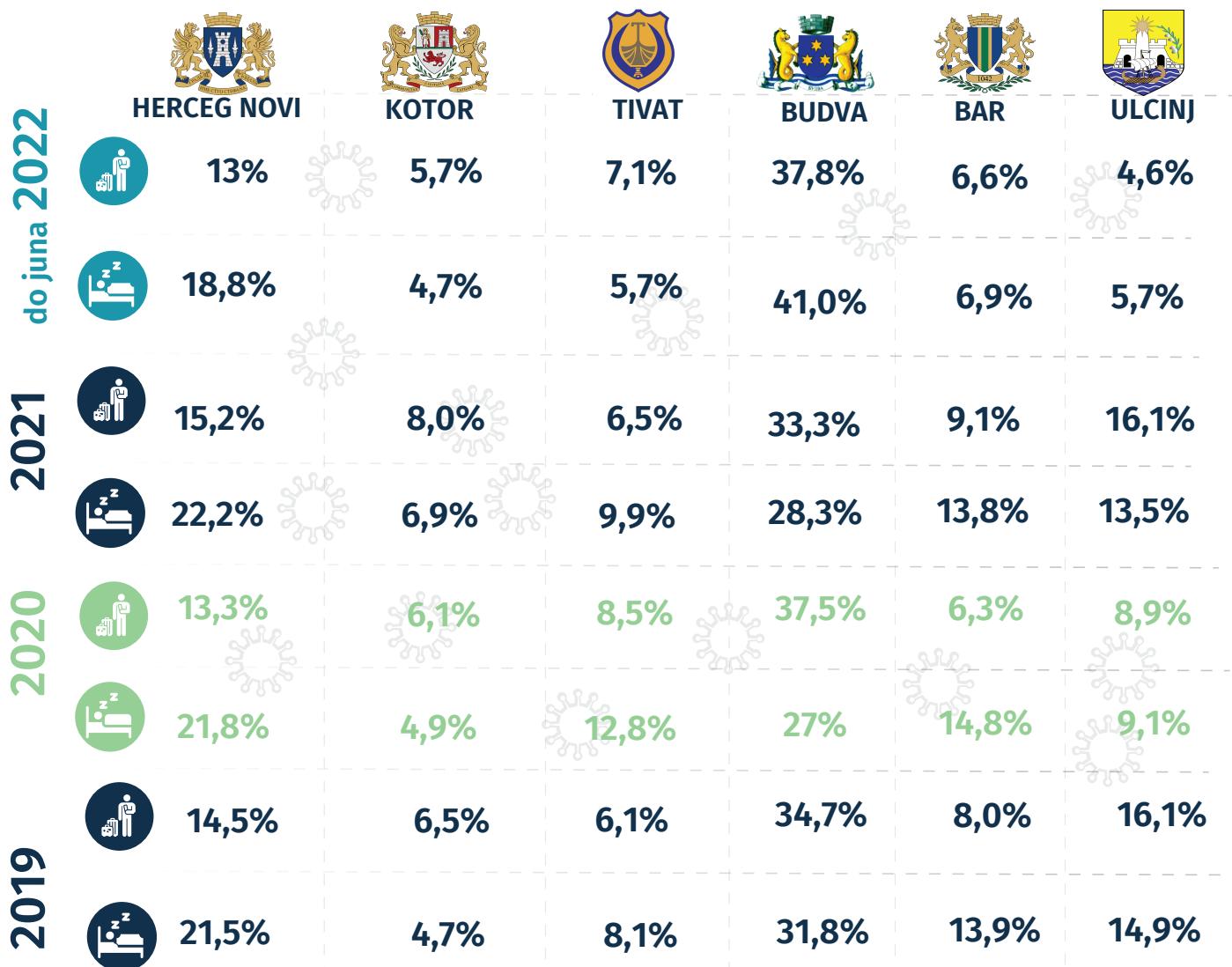
2020. godina

2021. godina

Dolasci i noćenja turista u primorskim opštinama Crne Gore Učešće u strukturi ukupnih dolazaka i noćenja

Opština Budva ima najznačajnije učešće u strukturi noćenja i dolazaka turista u prethodne tri godine.

U 2021. godini, opština Budva je zabilježila 556.547 dolazaka turista ili 33,3% i 2.794.133 noćenja ili 28,3% od ukupne strukture dolazaka i noćenja turista na nivou svih opština u Crnoj Gori. Opština Ulcinj je u 2021. godini zabilježila 269.143 dolazaka i 1.336.644 noćenja turista dok je opština Herceg Novi zabilježila 253.674 dolazaka i 2.194.564 noćenja turista.

Tabela 1 – dolasci i noćenja turista u primorskim opštinama

	2019		2020		2021		Do juna 2022 u kolektivnom smještaju	
	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja
Herceg Novi	383.048	3.106.991	59.089	563.983	253.674	2.194.564	54.009	246.657
Kotor	170.852	680.640	26.962	126.647	133.042	680.728	23.784	61.689
Tivat	161.153	1.167.092	37.724	332.046	108.981	981.996	29.561	75.789
Budva	918.663	4.593.181	166.395	699.129	556.547	2.794.133	156.611	538.660
Bar	210.789	2.010.463	27.909	381.923	152.415	1.360.641	27.654	91.221
Ulcinj	425.808	2.156.447	39.648	234.749	269.143	1.336.644	19.031	75.486

Dolasci i noćenja stranih turista po zemljama (najbrojnije)

Rusija

	UKUPNO 2019	UKUPNO 2020	UKUPNO 2021	Kol. smještaj januar - jun 2022
	D: 384.689 N: 3.470.593	D: 38.757 N: 394.323	D: 108.025 N: 1.140.173	D: 10.396 N: 33.652

Srbija

	2019	2020	2021	januar - jun 2022
	D: 402.866 N: 2.988.690	D: 57.990 N: 450.017	D: 429.106 N: 3.072.845	D: 57.566 N: 208.122

Ukrajina

	2019	2020	2021	januar - jun 2022
	D: 57.188 N: 463.551	D: 22.950 N: 189.699	D: 135.997 N: 871.314	D: 4.976 N: 20.807

Bosna i Hercegovina

	2019	2020	2021	januar - jun 2022
	D: 203.766 N: 1.185.972	D: 50.082 N: 338.364	D: 214.570 N: 1.217.931	D: 18.067 N: 64.557

Njemačka

	2019	2020	2021	januar - jun 2022
	D: 163.877 N: 643.651	D: 18.206 N: 74.205	D: 70.653 N: 374.868	D: 38.660 N: 127.429

Kosovo

	2019	2020	2021	januar - jun 2022
	D: 169.601 N: 755.246	D: 22.675 N: 129.754	D: 107.111 N: 450.265	D: 17.688 N: 47.997

U strukturi noćenja stranih turista u 2021. godini, najznačajnije učešće u broju noćenja u 2021. godini, imali su turisti iz Srbije sa 32,6%, dok su na drugom mjestu turisti iz Bosne i Hercegovina sa 12,9%.

U 2019. godini, najznačajnije učešće u ukupnom broju noćenja stranih turista ostvarili su turisti iz Rusije i to na nivou od 24,9%, zatim gosti iz Srbije na nivou od 21,4%.

Vlada Crne Gore je usvojila Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2022. godinu, 14. aprila 2022. godine, kojim je opredijeljeno 400 hiljada eura kroz četiri mjere podrške. Cilj usvojenog Programa je obogaćivanje i unapređenje kvaliteta turističke ponude uz poboljšanje marketing aktivnosti kako bi se privukli turisti sa novih emitivnih tržišta, a u pravcu generisanja većih prihoda u turizmu, prođenja turističke sezone, povećanja stepena zauzetosti smještajnih kapaciteta, potrošnje i zaposlenosti.

Program uključuje **četiri mjere podrške** radi obezbjeđivanja visokokvalitetnog turizma u skladu sa strateškim dokumentima.

Mjera I odnosi se na Organizovanje manifestacija/festivala za koju ukupna raspoloživa sredstva iznose 140 hiljada eura.

Mjera II odnosi se na Unapređenje kvaliteta usluga i ponude u kampovima za koju ukupna raspoloživa sredstva iznose 50 hiljada eura.

Mjera III odnosi se na Unapređenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu za koju ukupna raspoloživa sredstva iznose 60 hiljada eura.

Mjera IV odnosi se na Razvoj inovativnih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u ruralnom, kulturnom, zdravstvenom, sportskom i drugim vidovima turizma za koju ukupna raspoloživa sredstva iznose 150 hiljada eura.

Sredstva za podsticajne mjerne dodjeljuju se putem javnih poziva.

Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma 04.07.2022. godine objavljuje odluke na osnovu javnih poziva za:

Mjera I – A - Organizovanje manifestacija čija ukupna predračunska vrijednost iznosi do 30.000,00 eura;

Mjera I - B – Organizovanje manifestacija/festivala čija ukupna predračunska vrijednost iznosi iznad 30.000,00 eura;

Mjera II – Unapređenje kvaliteta usluga i ponude u kampovima;

Mjera III – Unapređenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu;

Mjera IV – Razvoj inovativnih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u ruralnom, kulturnom, zdravstvenom i drugim vidovima turizma.

Izvori podataka:

Uprava za statistiku Crne Gore - MONSTAT

Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma